

การพัฒนากระบวนการสอนแบบเน้นประสบการณ์นำภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่โรงเรียน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

Development of an Instructional System Focusing on Experience of Bringing Local Wisdom to School at the Basic Education Level

วาสนา ทวีกุลทรัพย์*

wasana.lek.tav@gmail.com

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อ (1) ศึกษาความต้องการของครูและนักเรียนเกี่ยวกับกระบวนการสอนแบบเน้นประสบการณ์นำภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่โรงเรียน (2) ศึกษาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับกรอบแนวคิดของกระบวนการสอนแบบเน้นประสบการณ์นำภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่โรงเรียน (3) สร้างกระบวนการสอนแบบเน้นประสบการณ์นำภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่โรงเรียน และ (4) ประเมินคุณภาพของกระบวนการสอนแบบเน้นประสบการณ์นำภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่โรงเรียน การดำเนินการวิจัยมี 7 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 ศึกษาให้ได้องค์ความรู้ด้วยการวิเคราะห์และสังเคราะห์เอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวกับกระบวนการสอน การสอนแบบเน้นประสบการณ์ และภูมิปัญญาท้องถิ่น ขั้นที่ 2 ศึกษาความต้องการระบบการสอนแบบเน้นประสบการณ์นำภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่โรงเรียนของครูจำนวน 132 คน และนักเรียนจำนวน 128 คน ในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ได้มาโดยสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือการวิจัยคือ แบบสอบถาม ขั้นที่ 3 พัฒนากลอบแนวคิดของกระบวนการสอน ขั้นที่ 4 สนทนากลุ่มกับผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 คน โดยใช้แบบสนทนากลุ่มหรือแบบแนวคำถามสัมภาษณ์เกี่ยวกับกรอบแนวคิดของกระบวนการสอน ขั้นที่ 5 ร่างระบบการสอน ขั้นที่ 6 ตรวจสอบและรับรองระบบการสอนโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ด้วยแบบประเมินคุณภาพ ขั้นที่ 7 ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย มีดังนี้ (1) ครูและนักเรียนต้องการระบบการสอนอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด ส่วนเหตุผลที่ต้องการ คือ ครูนำภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามาสอนในโรงเรียนไม่ต้องพานักเรียนไปหาภูมิปัญญาท้องถิ่น และช่วยให้นักเรียนสร้างผลงานได้เหมือนกับภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มาสอนโดยตรง และ (2) กรอบแนวคิดของกระบวนการสอนโดยเฉพาะองค์ประกอบของกระบวนการสอนมีความชัดเจน ส่วนด้านขั้นตอนมีความสมบูรณ์มีทั้งขั้นตอนหลักและขั้นตอนรองซึ่งครอบคลุมขั้นตอนที่เป็นปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลลัพธ์ และสอดคล้องกับองค์ประกอบ (3) ระบบการสอนแบบเน้นประสบการณ์นำภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่โรงเรียนที่พัฒนาขึ้น ประกอบด้วย (3.1) องค์ประกอบด้านปัจจัยนำเข้า คือ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ฐานข้อมูล เนื้อหาสาระและประสบการณ์ วัตถุประสงค์ และการเตรียมการ

*รองศาสตราจารย์ ดร สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

องค์ประกอบด้านกระบวนการ คือ การสอนแบบเน้นประสบการณ์ และการดำเนินการสอน และองค์ประกอบด้านผลลัพธ์ คือ การประเมิน (3.2) ขั้นตอนของระบบการสอน ประกอบด้วย 7 ขั้นตอน ขั้นที่ 1 จัดทำฐานข้อมูลเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น ขั้นที่ 2 วิเคราะห์และกำหนดเนื้อหา ขั้นที่ 3 กำหนดวัตถุประสงค์ ขั้นที่ 4 คัดเลือกและประสานงานกับภูมิปัญญาท้องถิ่น ขั้นที่ 5 เตรียมการสอนร่วมกับครูกับภูมิปัญญาท้องถิ่น ขั้นที่ 6 ดำเนินการสอนแบบเน้นประสบการณ์โดยภูมิปัญญาท้องถิ่น และขั้นที่ 7 ประเมินระบบการสอน และ (4) จากการประเมินของผู้ทรงคุณวุฒิ เห็นว่าระบบการสอนมีคุณภาพ มีความชัดเจน มีความเป็นไปได้ และเหมาะสมนำไปใช้ได้

คำสำคัญ : ระบบ การสอนเน้นแบบประสบการณ์ ภูมิปัญญาท้องถิ่น

Abstract

The purposes of this research were (1) to study the needs of teachers and students for the instructional system focusing on experience of bringing local wisdom to school ; (2) to study opinions of the experts toward conceptual framework of the instructional system; (3) to construct the instructional system, and (4) to evaluate the quality of the constructed instructional system.

The research process comprised of seven stages as follows: Stage 1 analyzing and synthesizing documents to acquire the body of knowledge on instructional system, instruction focusing on experience, and local wisdom. Stage 2 identifying the needs of teachers and students for the instructional system focusing on experience of bringing local wisdom to school. The research sample consisted of 132 teachers and 128 students at the primary education and secondary education levels in the 2015 academic year, obtained by multi-stage sampling. The employed research instrument was a questionnaire. Stage 3 was the development of conceptual framework of the instructional system. Stage 4 was the focus group discussion involving nine experts using a focus group discussion guidelines sheet or an interview guideline form as the instrument. Stage 5 was the drafting of the instructional system. Stage 6 was the verification and certifying of the instructional system by five experts with the use of a quality evaluation form. Stage 7 was the improvement of the instructional model based on recommendations from the experts. Data were analyzed using the percentage, mean, standard deviation, and content analysis.

Research findings were as follows: (1) the needs for the instructional system of teachers and students were at the high to highest levels; reasons for the needs are that if the teacher brings local wisdom to be a part of classroom instruction, then the students do not have to go out to learn about local wisdom from the community and they can create their own works just like being directly taught by local wisdom people; (2) concept framework of the instructional system, especially its components was clear; also its steps were complete with the main and sub-steps covering the steps of input, process, and output, and was in accordance with its components; (3)

the developed instructional system focusing on experience of bringing local wisdom to school was composed of (3.1) the input component which included the local wisdom, database, contents and experience, objectives, and preparation the process component which included the instruction focusing on experience, and the operation of instruction; and the output component which included the evaluation; (3.2) the developed instructional system comprised seven steps: the first step was the creation of database on local wisdom; the second step was the analysis and determination of contents; the third step was the determination of objectives; the fourth step was the selection of and coordination with local wisdom people; the fifth step was the preparation of instruction with collaboration from teachers and local wisdom people; the sixth step was the provision of instruction focusing on experience of bringing local wisdom to school; and the seventh step was the evaluation of instructional system; and (4) from evaluation of the instructional system by the experts, they perceived that the developed instructional system was of good quality, clear, feasible, and appropriate for implementation.

Keywords : System, Instruction Focusing on Experience, Local Wisdom

บทนำ

จากการศึกษามาตรการและนโยบายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา จะพบว่ามุ่งเน้นที่จะพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม และที่สำคัญความรู้เกี่ยวกับศาสนา ศิลปวัฒนธรรม การกีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่นไทย และการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญา

ภูมิปัญญาไทยหรือภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สะสมความรู้ด้านต่างๆ ของการดำรงชีวิตตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2548 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2552 ในมาตรา 7, 23, 24, 27, 29 และ 57 ซึ่งให้ความสำคัญในเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งมีสาระสำคัญโดยสรุป คือ “ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน มีการเลือกสรรภูมิปัญญามาพัฒนาชุมชน รวมถึงหน่วยงานทางการศึกษาต้องนำประสบการณ์ความรู้ความชำนาญและภูมิปัญญาท้องถิ่นของบุคคล มาส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษา” (สำนักงาน

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานกฤษฎมนตรี, 2542, หน้า 5-28)

นอกจากแผนการศึกษาแห่งชาติ ได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการศึกษา คือ (1) ให้มีการเรียนการสอนโดยภูมิปัญญาไทยและให้มีการสอนในทุกระดับ ทุกประเภท และทุกรูปแบบของการศึกษา และ (2) ครูต้องมีบทบาทนำความคิด เป็นผู้ประสานความร่วมมือในการพัฒนาชุมชน และประสานแหล่งความรู้วิทยากรจากภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อให้เกิดการถ่ายทอดแลกเปลี่ยนและกระจายความรู้อย่างกว้างขวาง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานกฤษฎมนตรี, 2550)

สภาพปัจจุบันได้เกิดปัญหาการจัดการศึกษาด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่นอยู่หลายประการ อาทิ (1) สถานศึกษาขั้นพื้นฐานไม่ได้นำความรู้ในท้องถิ่นหรือชุมชนมาจัดการเรียนการสอน (2) ครูผู้สอนมีความเข้าใจในการนำความรู้และประสบการณ์ของภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนค่อนข้างน้อย (3) การประชาสัมพันธ์ระหว่างประชากรในโรงเรียนและชุมชนยังไม่ชัดเจน

ชุมชนจึงไม่สามารถเข้าไปร่วมกับโรงเรียนได้ และการจัดการเรียนการสอนยังไม่ได้ปรับปรุงให้เหมาะสมกับสภาพปัญหาและความต้องการของท้องถิ่นเท่าที่ควร และ (4) ขาดแนวทางในการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาจัดการเรียนการสอน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี, 2550, หน้า 69-81)

นอกจากนี้ยังมีผู้วิจัยเชิงคุณภาพการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาสำคัญ คือนักเรียนประถมศึกษาไม่ได้รับการถ่ายทอดจากภูมิปัญญาท้องถิ่น และระยะเวลาในการถ่ายทอดไม่เพียงพอ (ธัญรัช วิกิติภูมิประเทศ 2553) ได้มีความพยายามในการแก้ปัญหาดังกล่าว คือ มีการจัดทำแผนงานใน 4 ด้าน คือ แผนงานที่ 1 การส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการศึกษา แผนงานที่ 2 การส่งเสริมสำรวจและวิจัยเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการศึกษา แผนงานที่ 3 การยกย่องครูภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการศึกษา และแผนงานที่ 4 การบริหารและจัดการในการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้าสู่การจัดการศึกษา (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2553)

จากสภาพปัญหาดังกล่าว หากได้มีการนำการจัดการระบบการสอนมาใช้และเป็นการสอนที่ภูมิปัญญาท้องถิ่นถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ให้กับผู้เรียนจะช่วยให้ภูมิปัญญาท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา การจัดการระบบการสอนเน้นประสบการณ์ เป็นการกำหนดองค์ประกอบและขั้นตอนการสอนที่จะให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ โดยให้ผู้เรียนได้เรียนจากประสบการณ์จริง ได้ฝึกปฏิบัติ ทำได้ คิดเป็น และทำเป็น การสอนแบบเน้นประสบการณ์ เน้นให้ผู้เรียนทำได้จากการถ่ายทอดประสบการณ์จากภูมิปัญญาท้องถิ่นมากกว่ามุ่งให้ความรู้ ส่วนระบบการสอนก็จะช่วยในการกำหนดขั้นตอนของการสอนแบบเน้นประสบการณ์ และคุณลักษณะของภูมิปัญญาท้องถิ่น ตั้งแต่ในชั้นวางแผน ชั้นเตรียมการ ชั้นดำเนินการ และชั้นประเมิน โดยเน้นการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่โรงเรียนเท่าที่ผ่านมาการจัดการเรียนการสอนโดยภูมิปัญญา

ท้องถิ่นโรงเรียนจะพานักเรียนไปยังที่ภูมิปัญญาท้องถิ่นนั้นประกอบอาชีพอยู่ จึงทำให้เสียทั้งงบประมาณ เวลา และไม่เกิดประโยชน์ เพราะนักเรียนจะสนุกสนานกับการได้มาข้างนอกมากกว่าที่สนใจในเรื่องที่ภูมิปัญญาท้องถิ่นถ่ายทอด

ระบบการสอนแบบเน้นประสบการณ์นำภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้าสู่โรงเรียนมีความสำคัญ คือ (1) เป็นเครื่องมือประกันความถูกต้องและความเหมาะสมของเนื้อหาสาระ กิจกรรม และขอบข่ายของการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับสภาพการณ์ของโรงเรียนและความต้องการของผู้เรียนและของฝ่ายผู้สอน (2) ทำให้การดำเนินการสอนมีขั้นตอนชัดเจน มีทางเลือกที่เหมาะสม สามารถแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้อง และเมื่อครูและภูมิปัญญาท้องถิ่นพบปัญหาในการสอนแต่ละขั้นตอนสามารถแก้ไขได้ทัน (3) ช่วยประหยัดเวลาของการดำเนินการ สามารถกำหนดตารางเวลาในการปฏิบัติแต่ละขั้นตอนได้แน่นอนมากขึ้น (4) ทำให้กิจกรรมต่างๆ มีการประสานสัมพันธ์ เสริมประสิทธิภาพซึ่งกันและกัน ทำให้การดำเนินการทุกอย่างตรงไปสูเป้าหมายเดียวกัน โดยไม่มีอุปสรรคภายในระบบ (5) สามารถตรวจสอบความสำเร็จของการดำเนินงานในแต่ละขั้นตอน และ (6) สามารถตรวจสอบจุดอ่อนและจุดดีของระบบได้ตลอดเวลา (นิคม ทาแดง, 2557, หน้า 20)

จะเห็นได้ว่า ระบบการสอนแบบเน้นประสบการณ์นำภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่โรงเรียน เป็นระบบที่ช่วยให้ทั้งครูและภูมิปัญญาท้องถิ่นได้ร่วมกันจัดการเรียนการสอนอย่างมีขั้นตอน ภูมิปัญญาท้องถิ่นได้ถ่ายทอดประสบการณ์ได้ครบถ้วน นักเรียนหรือผู้เรียนได้เรียนรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่นในโรงเรียน ภูมิปัญญาท้องถิ่นมีโอกาสได้ประยุกต์ความรู้ และประสบการณ์ให้เข้ากับบริบทของโรงเรียนเกิดประสบการณ์นำไปประยุกต์ใช้ประโยชน์ได้

การพัฒนาการสอนแบบเน้นประสบการณ์นำภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่โรงเรียนสำหรับการศึกษาขั้นพื้น

ฐาน ได้ศึกษาความต้องการของครูและนักเรียนระดับ ประถมศึกษาและมัธยมศึกษา จากนั้นนำมาสร้างกรอบ แนวคิดของระบบการสอนได้จากกรณีวิเคราะห์เอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และผลจากการศึกษาความ ต้องการของครูและนักเรียน จึงมาจัดสัมมนาสนทนากลุ่ม ผู้เชี่ยวชาญ จากนั้นมาพัฒนาระบบที่มีความสมบูรณ์ มีความเหมาะสม และมีความเป็นไปได้ให้ผู้ทรงคุณวุฒิ ตรวจสอบและรับรองอีกครั้ง เพื่อนำระบบไปใช้ต่อไปใน โรงเรียนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความต้องการของครูและนักเรียน เกี่ยวกับระบบการสอนแบบเน้นประสบการณ์นำ ภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่โรงเรียน
2. เพื่อศึกษาความเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับ กรอบแนวคิดของระบบการสอนแบบเน้นประสบการณ์ นำภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่โรงเรียน
3. เพื่อสร้างระบบการสอนแบบเน้น ประสบการณ์นำภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่โรงเรียน

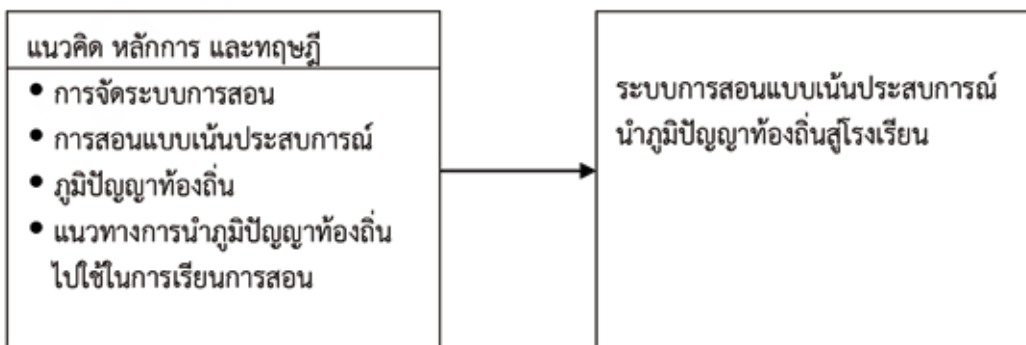
4. เพื่อประเมินคุณภาพของระบบการสอนแบบ เน้นประสบการณ์นำภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่โรงเรียน

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านประชากรและผู้ให้ข้อมูลในการ วิจัยประชากร คือ ครูและนักเรียนประถมศึกษาและ มัธยมศึกษาทั่วประเทศ (77 จังหวัด) ผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้ เชี่ยวชาญจำนวน 9 คน และผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน
2. ขอบเขตด้านเนื้อหา ครอบคลุม องค์ประกอบ และขั้นตอนของระบบการสอนแบบเน้นประสบการณ์นำ ภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่โรงเรียน
3. ขอบเขตด้านระยะเวลาในการวิจัย เดือน ธันวาคม 2558 ถึงกันยายน 2559

กรอบแนวคิดการวิจัย

แนวคิดหลักการ ทฤษฎี และทฤษฎี และ ภูมิปัญญาท้องถิ่น

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรในการวิจัยและผู้ให้ข้อมูล คือ (1) ประชากรในการวิจัย คือ ครูและนักเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษาทั่วประเทศ กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย คือ ครูประถมศึกษา จำนวน 231 คน (ประกอบด้วย ครูประถมศึกษา จำนวน 117 คน และครูมัธยมศึกษา จำนวน 114 คน) และนักเรียนประถมศึกษาจำนวน 231 คน (ประกอบด้วย นักเรียนประถมศึกษาจำนวน 117 คน และนักเรียนมัธยมศึกษาจำนวน 114 คน) รวมตัวอย่างทั้งสิ้นในการวิจัยจำนวน 462 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เพื่อศึกษาความต้องการของระบบการสอนแบบเน้นประสบการณ์การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่โรงเรียน และ (2) ผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 คน เพื่อสนทนากลุ่มเกี่ยวกับกรอบแนวคิดของระบบการสอนและผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน เพื่อประเมินตรวจสอบและรับรองระบบการสอนแบบเน้นประสบการณ์นำภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่โรงเรียน

2. เครื่องมือการวิจัยมี 4 ประเภท ดังนี้

1) แบบสอบถามความต้องการของครูและนักเรียนเกี่ยวกับระบบการสอนแบบเน้นประสบการณ์นำภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่โรงเรียน มีจำนวน 2 ฉบับ ฉบับที่ 1 สำหรับครู และฉบับที่ 2 สำหรับนักเรียน ทั้ง 2 ฉบับ เป็นแบบเลือกตอบ แบบมาตราประมาณค่า และแบบปลายเปิดหรือเขียนตอบ แบบสอบถามทั้ง 2 ฉบับ มีจำนวน 3 ตอน ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 ความต้องการของครูและนักเรียนเกี่ยวกับระบบการสอนแบบเน้นประสบการณ์นำภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่โรงเรียน และตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ นำแบบสอบถามให้ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินด้วยการหาค่าความสอดคล้อง (IOC) ฉบับแรก สำหรับครูมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.91 ฉบับที่สอง สำหรับนักเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.86

2) แบบสนทนากลุ่มผู้เชี่ยวชาญหรือแบบแนวคำสัมภาษณ์ เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง

เกี่ยวกับกรอบแนวคิดของระบบการสอนแบบเน้นประสบการณ์นำภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่โรงเรียน มีจำนวน 4 ตอน ตอนที่ 1 กรอบแนวคิดของบทนำ ตอนที่ 2 กรอบแนวคิดองค์ประกอบของระบบการสอน ตอนที่ 3 กรอบแนวคิดขั้นตอนของระบบการสอน และตอนที่ 4 กรอบแนวคิดการนำระบบการสอนไปใช้

3) แบบประเมินคุณภาพระบบการสอนแบบเน้นประสบการณ์นำภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่โรงเรียน ด้วยการหาค่าความสอดคล้อง (IOC) แบบประเมินคุณภาพมี 5 ตอน ตอนที่ 1 การประเมินคุณภาพของบทนำ ตอนที่ 2 การประเมินคุณภาพองค์ประกอบของระบบการสอน ขั้นตอนของระบบการสอน และแบบจำลองของระบบการสอน ตอนที่ 3 การประเมินคุณภาพของการนำระบบการสอนไปใช้ และตอนที่ 4 การประเมินคุณภาพโดยรวมของระบบการสอน

4) ระบบการสอนแบบเน้นประสบการณ์นำภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่โรงเรียน ประกอบด้วย องค์ประกอบของระบบการสอน ขั้นตอนของระบบการสอน และแบบจำลองของระบบการสอน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล มีดังนี้

1) การเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามความต้องการระบบการสอนแบบเน้นประสบการณ์นำภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่โรงเรียน ส่งและรับกลับคืนทางไปรษณีย์ มีการทวงถาม 2 ครั้ง ได้แบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนฉบับของครูประถมศึกษา จำนวน 132 ฉบับ จาก 231 ฉบับ เป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์จำนวน 132 ฉบับ คิดเป็น 57.14% แบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนฉบับของนักเรียนจำนวน 132 ฉบับ จาก 231 ฉบับ เป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ 128 ฉบับ คิดเป็น 55.41%

2) การเก็บรวบรวมข้อมูลที่เป็นแบบสนทนากลุ่มผู้เชี่ยวชาญหรือแบบแนวคำสัมภาษณ์ ดำเนินการติดต่อและประสานงานพร้อมส่งแบบแนวคำสัมภาษณ์ ก่อนการดำเนินการสนทนาโดยผู้วิจัยชี้แจงโดยการบรรยายสรุป จากนั้นเปิดประเด็นการอภิปราย และ

บันทึกสาระสำคัญมีผู้เชี่ยวชาญร่วมสนทนากลุ่มจำนวน 9 คน คิดเป็น 100%

3) การเก็บรวบรวมข้อมูลที่เป็นแบบประเมินคุณภาพระบบการสอนแบบเน้นประสบการณ์นำภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่โรงเรียน เก็บข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน โดยผู้วิจัยส่งและรับกลับทางไปรษณีย์ได้จำนวน 5 ฉบับ คิดเป็น 100%

4. การวิเคราะห์ข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย

1. ผลการวิจัยการศึกษาความต้องการของครูและนักเรียนเกี่ยวกับระบบการสอนแบบเน้นประสบการณ์นำภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่โรงเรียน

1.1 ผลการวิจัยการศึกษาความต้องการของครูเกี่ยวกับระบบการสอนแบบเน้นประสบการณ์นำภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่โรงเรียน มีดังนี้

1) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่ครูผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 31 – 40 ปี และวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีสอนระดับชั้นประถมศึกษา

2) ความต้องการของครูเกี่ยวกับระบบการสอนแบบเน้นประสบการณ์นำภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่โรงเรียนอยู่ในระดับมาก ส่วนเหตุผลของความต้องการคือ ระบบการสอนนี้ช่วยให้ครูนำภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามาสอนในโรงเรียนไม่ต้องพานักเรียนไปหาภูมิปัญญาท้องถิ่น

3) ความต้องการของครูในขั้นตอนของระบบการสอนแบบเน้นประสบการณ์นำภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่โรงเรียนโดยครูต้องการทุกขั้นตอนอยู่ในระดับมาก มีอยู่ในระดับมากที่สุดที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ต้องการให้มีการคัดเลือกภูมิปัญญาท้องถิ่นและประสานงานกับภูมิปัญญาท้องถิ่น

4) ความต้องการของครูในขั้นตอนย่อยของการจัดทำฐานข้อมูลเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยรวมครูต้องการขั้นตอนย่อยทุกขั้นตอนอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะการจัดหมวดหมู่ของข้อมูลของภูมิปัญญาท้องถิ่นตามขอบข่ายภูมิปัญญาท้องถิ่น

5) ความต้องการของครูในขั้นตอนย่อยของการวิเคราะห์เนื้อหาและกำหนดเนื้อหา โดยรวมครูต้องการขั้นตอนย่อยทุกขั้นตอนอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะการนำเนื้อหาามาจำแนกเป็นหน่วย หัวเรื่อง และหัวข้อย่อย

6) ความต้องการของครูในขั้นตอนย่อยของการกำหนดวัตถุประสงค์ โดยรวมครูต้องการขั้นตอนย่อยทุกขั้นตอนอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะวัตถุประสงค์ทั่วไปควรกำหนดให้สอดคล้องกับหัวเรื่อง

7) ความต้องการของครูในขั้นตอนของการคัดเลือกและประสานงานกับภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยรวมครูต้องการขั้นตอนย่อยทุกขั้นตอนอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะการคัดเลือกภูมิปัญญาท้องถิ่นควรคัดเลือกภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เคยถ่ายทอดความรู้ให้กับผู้สนใจหรือนักเรียนมาแล้ว

8) ความต้องการของครูในขั้นตอนย่อยของการเตรียมการสอนร่วมกันของครูกับภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยรวมครูต้องการขั้นตอนย่อยทุกขั้นตอนอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะการเขียนแผนการสอนแบบเน้นประสบการณ์ ประกอบด้วย หน่วยการเรียนรู้ หัวเรื่อง แนวคิด (สาระสำคัญ) วัตถุประสงค์ และประสบการณ์ที่คาดหวัง ภารกิจและงาน และการประเมิน

9) ความต้องการของครูในขั้นตอนย่อยของการดำเนินการสอนแบบเน้นประสบการณ์ โดยรวมครูต้องการขั้นตอนย่อยทุกขั้นตอนอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะการที่นักเรียนได้ทำผลงานตามภูมิปัญญาท้องถิ่น

10) ความต้องการของครูในขั้นตอนย่อยของการประเมินระบบการสอนแบบเน้นประสบการณ์นำภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่โรงเรียน โดยรวมครูต้องการขั้นตอนย่อยทุกขั้นตอนอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะควรมี

การประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นการวัดและตรวจสอบความรู้ และทักษะความชำนาญครอบคลุม การประเมินตนเองก่อนเรียน การประเมินตนเองระหว่างเรียน และการประเมินตนเองหลังเรียน

2. ผลการวิจัยการศึกษาความต้องการของนักเรียนเกี่ยวกับระบบการสอนแบบเน้นประสบการณ์นำภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่โรงเรียน มีดังนี้

1) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามนักเรียนที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

2) ความต้องการของนักเรียนเกี่ยวกับระบบการสอนแบบเน้นประสบการณ์นำภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่โรงเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด เหตุผลที่นักเรียนต้องการแตกต่างจากครู คือ นักเรียนได้สร้างผลงานเหมือนภูมิปัญญาท้องถิ่น เพราะภูมิปัญญาท้องถิ่นมาสอนโดยตรง

3) ความต้องการของนักเรียนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการสอนแบบเน้นประสบการณ์นำภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่โรงเรียนโดยรวม นักเรียนมีความต้องการมีส่วนร่วมทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะการช่วยครูรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น

4) ความต้องการของนักเรียนเกี่ยวกับข้อมูลของภูมิปัญญาท้องถิ่นที่นักเรียนต้องการทราบ โดยรวมนักเรียนมีความต้องการทุกข้อมูลอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะการรวบรวมประวัติส่วนตัวของภูมิปัญญาท้องถิ่น

5) ความต้องการของนักเรียนในการจัดเตรียมสภาพแวดล้อมของห้องเรียนร่วมกับครูและภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยรวมนักเรียนมีความต้องการอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะการจัดสภาพแวดล้อมภายนอกห้องเรียนหรือบริเวณหน้าห้องเรียนเรื่องราวเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น

6) ความต้องการของนักเรียนในขั้นตอนการดำเนินการสอนแบบเน้นประสบการณ์นำภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่โรงเรียน โดยรวมนักเรียนมีความต้องการอยู่

ในระดับมาก โดยเฉพาะที่อยู่ในระดับมากที่สุด คือ การถ่ายทอดประสบการณ์ของภูมิปัญญาท้องถิ่น

3. ผลการวิจัยความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อการออกแบบวิธีการสอนแบบเน้นประสบการณ์สู่โรงเรียน ซึ่งมี 4 ประเด็น

ประเด็นที่ 1 บทนำของกรอบแนวคิดระบบการสอนแบบเน้นประสบการณ์นำภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่โรงเรียน ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่เห็นว่ามี ความชัดเจน

ประเด็นที่ 2 กรอบแนวคิดขององค์ประกอบของระบบการสอนแบบเน้นประสบการณ์นำภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่โรงเรียนด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลลัพธ์ ผู้เชี่ยวชาญทุกคนมีความเห็นเหมือนกันว่า องค์ประกอบที่นำเสนอใน 3 ด้านสอดคล้องกับขั้นตอน ควรเพิ่มองค์ประกอบกระบวนการ คือ การสอนแบบเน้นประสบการณ์

ประเด็นที่ 3 กรอบแนวคิดของขั้นตอนของระบบการสอนแบบเน้นประสบการณ์นำภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่โรงเรียน ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่มีความเห็นว่าขั้นตอนสอดคล้องกับองค์ประกอบ และขั้นตอนหลักมีความสัมพันธ์กับขั้นตอนรอง แต่ขั้นตอนรองบางขั้นตอนในขั้นตอนหลักโดยเฉพาะขั้นตอนหลักที่ 1 การจัดทำฐานข้อมูลเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น ควรเพิ่มขั้นตอนย่อยในการตรวจสอบฐานข้อมูลเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น

ประเด็นที่ 4 กรอบแนวคิดของการนำระบบการสอนแบบเน้นประสบการณ์นำภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่โรงเรียนไปใช้ ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่มีความเห็นเหมือนกันว่าการนำระบบไปใช้มีความชัดเจน มีความเป็นไปได้ และนำไปใช้ประโยชน์ได้

4. ผลการพัฒนากระบวนการสอนแบบเน้นประสบการณ์นำภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่โรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วยองค์ประกอบและขั้นตอน ดังนี้

4.1 องค์ประกอบของระบบการสอนแบบเน้นประสบการณ์นำภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่โรงเรียนประกอบด้วย

1) องค์ประกอบด้านปัจจัยนำเข้า คือ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ฐานข้อมูล เนื้อหาสาระและประสบการณ์ วัตถุประสงค์ และการเตรียมการสอน

2) องค์ประกอบด้านกระบวนการ คือ การดำเนินการสอน และการสอนแบบอิงประสบการณ์

3) องค์ประกอบด้านผลลัพธ์ คือ การประเมิน

4.2 ขั้นตอนของระบบการสอนแบบเน้นประสบการณ์นำภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่โรงเรียน ประกอบด้วย 7 ขั้นตอน

ขั้นที่ 1 จัดทำฐานข้อมูลเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น ครอบคลุม ขั้นตอนย่อย คือ การรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับตัวภูมิปัญญาท้องถิ่น การวิเคราะห์ข้อมูลของภูมิปัญญาท้องถิ่น การจัดหมวดหมู่ของภูมิปัญญาท้องถิ่น การออกแบบฐานข้อมูลของภูมิปัญญาท้องถิ่น การจัดทำฐานข้อมูลของภูมิปัญญาท้องถิ่น และการตรวจสอบฐานข้อมูลของภูมิปัญญาท้องถิ่น

ขั้นที่ 2 วิเคราะห์กำหนดเนื้อหาและประสบการณ์ ครอบคลุม ขั้นตอนย่อย คือ วิเคราะห์เนื้อหา รวบรวมเนื้อหา กำหนดเนื้อหาและประสบการณ์ และกำหนดหน่วยประสบการณ์

ขั้นที่ 3 กำหนดวัตถุประสงค์ ครอบคลุม ขั้นตอนย่อย คือ การกำหนดวัตถุประสงค์ทั่วไป และการกำหนดวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม

ขั้นที่ 4 คัดเลือกและประสานงานกับภูมิปัญญาท้องถิ่น ครอบคลุมขั้นตอนย่อย คือ คัดเลือกภูมิปัญญาท้องถิ่น และประสานงานกับภูมิปัญญาท้องถิ่น

ขั้นที่ 5 เตรียมการสอนร่วมกับครูภูมิปัญญาท้องถิ่น ครอบคลุมขั้นตอนย่อย คือ กำหนดบทบาทและหน้าที่ของครูและภูมิปัญญาท้องถิ่น เขียนแผนการสอนที่เน้นประสบการณ์ และเตรียมวัสดุ

อุปกรณ์ สร้างเครื่องมือประเมิน และเตรียมการจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียน

ขั้นที่ 6 ดำเนินการสอนแบบเน้นประสบการณ์ ครอบคลุม ขั้นตอนย่อย คือ แนะนำภูมิปัญญาท้องถิ่น ประเมินตนเองก่อนเรียน นำเข้าสู่เรื่องสอนเนื้อหาในหน่วยการเรียนรู้ เล่าประสบการณ์เกี่ยวกับผลงานของภูมิปัญญาท้องถิ่น ถ่ายทอดประสบการณ์ ฝึกทำตามภูมิปัญญาท้องถิ่น อภิปรายและการประยุกต์ไปใช้ จัดแสดงผลงาน สรุปรายการเรียนและการถ่ายทอดประสบการณ์ของภูมิปัญญาท้องถิ่น และประเมินตนเองหลังเรียน

ขั้นที่ 7 ประเมินระบบการสอน ครอบคลุม การประเมินขั้นตอนของระบบการสอน การประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน และการประเมินความพึงพอใจของผู้เรียน

5. ผลการประเมินคุณภาพของผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับระบบการสอนแบบเน้นประสบการณ์นำภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่โรงเรียน พบว่า (1) โดยเฉลี่ยรวมเท่ากับ 0.95 (2) การประเมินคุณภาพของบทนำของระบบการสอนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.95 (3) องค์ประกอบของระบบการสอนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.91 (4) ขั้นตอนของระบบการสอนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.92 (5) แบบจำลองของระบบการสอนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.00 และ (6) การนำระบบการสอนไปใช้มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.00 ดังนั้น คุณภาพโดยรวมของระบบการสอน มีความชัดเจน มีความเป็นไปได้ และความเหมาะสมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.00

อภิปรายผล

1. จากกระบวนการพัฒนาระบบการสอนแบบเน้นประสบการณ์นำภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่โรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 5 คนได้ประเมินคุณภาพของระบบการสอนดังกล่าว พบว่า โดยรวมมีความชัดเจน มีความเป็นไปได้ มีความเหมาะสม และนำไปใช้ประโยชน์ได้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะในการพัฒนาระบบ

การสอนดังกล่าว ผู้วิจัยได้ศึกษาถึงความต้องการของผู้ใช้ระบบการสอน คือ ครูและนักเรียน และนำผลที่ได้จากการวิเคราะห์และสังเคราะห์ให้ได้องค์ความรู้มาสร้างแบบสอบถามความต้องการระบบการสอน จากนั้นผลที่ได้มาสร้างกรอบแนวคิดของระบบการสอน และขอความเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับระบบการสอน จึงพัฒนาเป็นระบบการสอน จึงนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาอีกครั้งหนึ่งเพื่อทบทวนและยืนยันความชัดเจน ความสมบูรณ์ ความเป็นไปได้ และประโยชน์ของการนำระบบการสอนไปใช้ ดังจะเห็นได้ว่า จากการขอความเห็นของผู้เชี่ยวชาญและจากผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 2 กลุ่ม มีความเห็นเหมือนกันว่าระบบการสอนนี้คุณภาพนำไปใช้ได้ อาจเป็นเพราะการพัฒนาแบบเน้นประสบการณ์นำภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่โรงเรียนมีองค์ประกอบและขั้นตอนของระบบการสอนทั้งด้านปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลลัพธ์ ที่มีความสัมพันธ์และเชื่อมโยงกัน จึงมีลักษณะด้านประโยชน์ คือ (1) ระบบการสอนนี้มีลักษณะที่มุ่งให้สอดคล้องกับความจำเป็นและความต้องการของผู้เรียน คือ ได้สอบถามความต้องการของผู้เรียน จัดให้การสอนตรงกับปัญหาและวิถีชีวิตของบุคคล ท้องถิ่น และสังคม ด้วยการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาสู่โรงเรียน และดึงดูดความสนใจใฝ่รู้ โดยผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการสอนแบบเน้นประสบการณ์กับภูมิปัญญาท้องถิ่นในโรงเรียน (2) ระบบการสอนนี้มีลักษณะความยืดหยุ่นสามารถนำมาใช้ได้ทุกสถานที่ และทุกหลักสูตรและเนื้อหา ทั้งนี้จะเห็นได้ชัดโดยเฉพาะระบบการสอนนี้สามารถใช้ได้ทุกสถานที่และใช้ได้กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นๆ และ (3) ระบบการสอนนี้มีลักษณะตอบสนองความจำเป็นและความต้องการเรียนรายบุคคล คือ โดยลักษณะของระบบการสอนได้ออกแบบให้ผู้เรียนสามารถเรียนได้ด้วยตนเองตามความถนัดของแต่ละบุคคลในชั้นฝึกทำ ซึ่งในประเด็นนี้ตรงกับนิคม ทาแดง (2557, หน้า19-20) ได้กล่าวว่า ลักษณะสำคัญของระบบการสอนที่ดีควรประกอบด้วย 3 ประการ

คือ ลักษณะด้านประโยชน์ ลักษณะด้านความยืดหยุ่น และลักษณะตอบสนองความแตกต่างของผู้เรียน

2. ความสอดคล้องกับงานวิจัย ระบบการสอนแบบเน้นประสบการณ์นำภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่โรงเรียน สำหรับการศึกษาระดับพื้นฐานที่พัฒนาขึ้น สอดคล้องและแตกต่างกับงานวิจัยของวชิระ พรหมวงศ์ (2556, หน้า 80-98) ซึ่งทำวิจัยเรื่องการพัฒนาแบบเรียนภูมิปัญญาท้องถิ่นสำหรับนักเรียนประถมศึกษา ดังนี้

1) ความต้องการของระบบการสอนของทั้ง 2 งานวิจัยแตกต่างกัน คือ นักเรียนและครูต้องการระบบการสอนภูมิปัญญาท้องถิ่นอยู่ในระดับมาก ส่วนระบบการสอนแบบเน้นประสบการณ์นำภูมิปัญญาเข้าสู่โรงเรียนนักเรียนต้องการอยู่ในระดับมากที่สุด

2) เหตุผลที่นักเรียนต้องการมีความเห็นเหมือนกัน คือ นักเรียนต้องการได้รับประสบการณ์ตรง และต้องการได้รับความรู้ความเข้าใจจากภูมิปัญญาท้องถิ่น เพราะภูมิปัญญาท้องถิ่นมีความรู้ความสามารถโดยตรง

3) เกี่ยวกับขั้นตอนของระบบการสอนที่เหมือนกัน คือ มีการเตรียมการสอน และการประเมิน ซึ่งเป็นขั้นตอนสำคัญซึ่งทุกระบบการสอนที่ควรมี

4) เกี่ยวกับการประเมินคุณภาพของระบบการสอนจากผู้ทรงคุณวุฒิ การประเมินคุณภาพของระบบการสอนทั้ง 2 ระบบมีความเหมือน คือ มีความสมบูรณ์ มีความชัดเจน ความเป็นไปได้ และมีประโยชน์

2. ระบบการสอนแบบเน้นประสบการณ์นำภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่โรงเรียน ได้นำแนวคิดและหลักการของการสอนแบบเน้นประสบการณ์มาใช้ และผสมผสานกับการสอนที่ถ่ายทอดของภูมิปัญญาท้องถิ่นที่นำความรู้และประสบการณ์มาถ่ายทอดให้กับผู้เรียน โดยจะเห็นได้จากขั้นตอนของระบบการสอนในขั้นที่ 6 มีการดำเนินการสอนแบบเน้นประสบการณ์ ซึ่งเป็นสิ่งที่ดีเพราะสอดคล้องกับลักษณะการสอนของภูมิปัญญาท้องถิ่น ในประเด็นนี้ตรงกับหลักการสอนแบบเน้นประสบการณ์ของจอห์น

สันและจอห์นสัน (Johnson, RT & Johnson, D.W., 1994) เช่น (1) การแนะนำภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้าสู่เรื่องสอนเนื้อหาในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ การเสนอผลงานของภูมิปัญญาท้องถิ่น และการถ่ายทอดประสบการณ์ให้ฝึกทำตาม ซึ่งตรงกับตัวบ่งชี้ของหลักการการสอนแบบเน้นประสบการณ์ คือ ผู้สอนต้องจัดประสบการณ์การเรียนรู้ในเรื่องที่เรียนรู้ให้ผู้เรียนได้ลงมือประสบการณ์ด้วยตนเอง (2) การอภิปรายและประยุกต์ใช้ ซึ่งตรงกับตัวบ่งชี้ของหลักการสอนแบบเน้นประสบการณ์ คือ มีการสะท้อนความคิดและการอภิปรายร่วมกันเกี่ยวกับสิ่งที่ได้มาประสบมา และ (3) การให้นักเรียนจัดแสดงผลงานและสรุปการถ่ายทอดประสบการณ์ ซึ่งตรงกับให้ผู้เรียนสร้างหลักการและสมมติฐานจากประสบการณ์ที่ได้รับ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

- 1) ต้องมีการกำหนดนโยบายที่ทุกโรงเรียนจะต้องนำระบบการสอนแบบอิงประสบการณ์นำภูมิปัญญาท้องถิ่นไปใช้
- 2) ผู้บริหารเป็นแรงกระตุ้นสำคัญที่จะให้ครูนำระบบการสอนไปใช้ ตัวผู้บริหารเองต้องเห็นความสำคัญของระบบการสอน และต้องสนับสนุนในทุกเรื่องเกี่ยวกับการนำระบบไปใช้

3) ครูผู้สอนควรศึกษาและเข้าใจในระบบเป็นอย่างดี และตระหนักถึงความสำคัญ และมีทัศนคติที่ดีต่อระบบการสอนที่นำมาใช้

4) ภูมิปัญญาท้องถิ่นต้องมั่นใจว่าระบบนี้ทำให้ผู้เรียนได้ลงมือทำได้ตามแบบอย่างภูมิปัญญาท้องถิ่นสอน โดยให้ผู้เรียนเกิดความภาคภูมิใจในความเป็นไทย

5) โรงเรียนต้องจัดอบรมครูและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการนำระบบการสอนไปใช้

6) โรงเรียนควรจัดทำฐานข้อมูลเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อให้ได้ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่อยู่ในชุมชนของโรงเรียนมาสอน

7) โรงเรียนควรจัดสถานที่ให้ห้องเรียนเป็นสถานที่ให้ภูมิปัญญาท้องถิ่นถ่ายทอดประสบการณ์ ซึ่งสถานที่จัดเตรียมควรจำลองให้เข้ากับบริบทของชุมชน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรได้พัฒนาระบบการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนด้วยการสอนแบบเน้นประสบการณ์ที่นำภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่โรงเรียน

2) ควรให้พัฒนาระบบการประเมินผลการเรียนด้วยการสอนแบบเน้นประสบการณ์ที่นำภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่โรงเรียน

เอกสารอ้างอิง

- ฉัญฉัช วิภัติภูมิประเทศ (2553) การถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นของปราชญ์ชาวบ้าน : กรณีศึกษาวงกลองยาว
อำเภอปรามบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์. ใน*การสัมมนาเครื่องช่วยวิชาการ-วิจัยสายมนุษยศาสตร์
และสังคมศาสตร์ ครั้งที่ 4 คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์* วันที่ 30 สิงหาคม 2553
(หน้า 41-42). กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- นิคม ทาแดง (2557) *การสอนในฐานะระบบ ในเอกสารการสอนชุดวิชาเทคโนโลยีการสอน
หน่วยที่ 2 นนทบุรี* : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
- วชิระ พรหมวงศ์ (2536) *การพัฒนากระบวนการสอนภูมิปัญญาท้องถิ่น สำหรับนักเรียนประถมศึกษา
ดุขภูนิพนธ์ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช*
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานกฤษฎมนตรี (2550) *แนวทางการส่งเสริมภูมิปัญญาไทย
ในการจัดการศึกษา* กรุงเทพมหานคร : บริษัทพิมพ์ดี จำกัด
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานกฤษฎมนตรี (2542) *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ
กรุงเทพมหานคร* : บริษัทพริกหวานกราฟิก จำกัด
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2553) *แผนการศึกษาแห่งชาติฉบับปรับปรุง
(พ.ศ.2552 – 2559)* กรุงเทพมหานคร : บริษัทพริกหวานกราฟิก จำกัด